

ΓΕΩΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ

ΘΕΜΑ: Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ

μέσα από γνωστούς μύθους

ΤΜΗΜΑΤΑ: Α3, Α4

2ο Γυμνάσιο Γέρακα

ΣΧ. ΕΤΟΣ 2017- 2018

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΕΡΥΣΙΧΘΟΝΑ

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΝΗΣ

ΟΙ ΝΥΜΦΕΣ

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΑ

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΛΛΑΔΟΥ

ΟΙ ΝΥΜΦΕΣ (ΔΑΦΝΗ)

Η ΔΡΥΟΠΗ

ΤΟ ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ

ΜΑΘΗΤΕΣ: Ανδρέας-Εφραίμ Κονδύλης, Ιωάννης-Μιχαήλ Κονδύλης, Λουκάς Κοπακάκης, Νικόλαος Κάμπας, Μαρία Γιαννίρη, Γιώργος Γότας, Εβελίνα Δανηλίδου, Κατερίνα Διακάκη, Μαυρέτα Δραγάνη, Μελίνα Ζούπα, Θωμάς Θεοχάρης, Χριστίνα Καλέα, Δημήτρης Καρνοφύλλης, Αντιγόνη Κασσελούρη, Ελευθερία Κοτζιά, Στέλλα Κούκουρα, Άννα Κουράση, Ελπίδα Κουτσομπού, Μαρία Κωνσταντίνου, Εμμανουέλα Αχαμνού, Παναγιώτης Παναγιωτόπουλος, Κατερίνα Σαλάτα, Βασίλης Παύλος, Κατερίνα Σταματοπούλου, Ιωάννα Τσελάνη, Ειρήνη Χριστοφοράτου.

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: Νατάσσα Δέτσικα, Χαρά Νικητάκη, Νίκος Αλβέρτης

Ο γίγαντας βασιλιάς **Ερυσίχθονας ο Θεσσαλός** ήταν μυθικός γιος του Μυρμιδόνα ή του Τρίοπα και εγγονός του θεού Ποσειδώνα.

Ο Ερυσίχθονας ήταν γνωστός για την ασέβειά του. Μια ημέρα θέλησε να μεγαλώσει το παλάτι του για να δείξει την δύναμή του. Έτσι διέταξε τους δούλους του να κόψουν τις μεγάλες βελανιδιές (δρυς) από το Βασίλειό του στη Θεσσαλία και πήγε στο δάσος που είχαν αφιερώσει οι Πελασγοί στη θεά Δήμητρα.

Οι υπήκοοί του προσπάθησαν να τον μεταπείσουν, ότι είναι αλαζονεία και ύβρις ενάντια στους θεούς και του θύμισαν ότι έχει το μεγαλύτερο παλάτι.

Μάταια όμως. *Είμαι ο γίγαντας Ερυσίχθονας, ο γιος του Τρίοπα, ο ανίκητος βασιλιάς, ο πιο δυνατός, ο πιο ξακουστός, ο πιο πλούσιος. Πρέπει το παλάτι μου να μεγαλώσω, να δείχνω τη δύναμή μου, να δείχνω τη δόξα μου, να δείχνω τα πλούτη μου. Διαταγή μου είναι να μου φέρετε την καλύτερη ξυλεία, να κόψετε τις μεγάλες βελανιδιές, παλάτια να φτιάξω, τη δύναμή μου να δείξω.*

Ανάμεσα στα άλλα δέντρα βρισκόταν και μία πανύψηλη ιερή βελανιδιά που ήταν το αγαπημένο δέντρο της θεάς Δήμητρας και αφιερωμένο σε αυτήν. Γύρω από

τη βελανιδιά αυτή οι Δρυάδες Νύμφες έψελναν τα όμορφα τραγούδια τους και χόρευαν τους μαγικούς χορούς τους.

Η βελανιδιά ήταν επίσης το ιερό δένδρο του Δία και το χαρακτηριστικό θρόισμα των φύλλων της μαζί με το νερό που έβγαινε από την κοιλότητα του δέντρου θεωρούνταν στη Δωδώνη ότι έδινε χρησμό.

ΟΙ ΝΥΜΦΕΣ

Πριν προχωρήσουμε στην συνέχεια του μύθου, είναι σκόπιμο να κάνουμε μία αναφορά, τόσο στην σχέση ανθρώπου και φύσης στην αρχαιότητα, όσο και στην «υπόσταση» των νυμφών.

Στην αρχαιότητα ο άνθρωπος ένοιωθε αναπόσπαστο μέρος της φύσης, βιώνοντας την αμοιβαία αλληλεξάρτηση όλων των βασιλείων της ζωής. Θεωρούσε την Γαία (γη) και τα βασίλεια της ζώντες οργανισμούς, εκφράσεις ενός ενιαίου συνόλου, αποδίδοντας τους Θεϊκές ιδιότητες.

Όσον αφορά τις νύμφες, πίστευαν πως κατοικούσαν στα όρη, στα δάση στα ποτάμια και στις Θάλασσες. Οι Νύμφες κατατάσσονταν γενικά μεταξύ θεών και θνητών ως ημίθεες. Δεν ήταν αθάνατες ζούσαν όμως πολλά χρόνια και τρέφονταν με αμβροσία.

Οι Νύμφες

Οι αρχαίοι τις λάτρευαν παντού στην Ελλάδα και τους πρόσφεραν θυσίες με πρόβατα, κασίκες, μέλι και λάδι. Ζούσαν στα βουνά και στην άγρια φύση, τραγουδούσαν και χόρευαν μαζί με τον Πάνα, τις Χάριτες, και την Άρτεμη σε λιβάδια και πλαγιές, συνήθως κοντά σε πηγές. Υπήρχαν οι Νύμφες των ποταμών, οι Ναϊάδες, οι νύμφες της θάλασσας οι Νηρηίδες και οι Ωκεανίδες, οι νύμφες των Βουνών, και οι νύμφες των δασών και των δέντρων οι Αμαδρυάδες οι οποίες ζούσαν στα δέντρα .

Οι Ναϊάδες κατοικούσαν μέσα σε σπηλιές, που βρίσκονταν κοντά σε νερό ή μέσα σ' αυτό, κάτω από την επιφάνεια των ποταμών. Μέσα στις σπηλιές τους απολάμβαναν τις χαρές του έρωτα με τον Ερμή ή τους Σιληνούς. Ζούσαν όσο και οι πηγές, κοντά στις οποίες κατοικούσαν. Όταν στέρευαν εκείνες, οι Ναϊάδες έσβηναν. Το ίδιο συνέβαινε με τις Αμαδρυάδες, που το όνομά τους σημαίνει «δέντρο και γυναίκα ταυτόχρονα». Τα πεύκα, τα έλατα και οι δρύες άρχιζαν να μεγαλώνουν με το που άρχιζε η ζωή μιας Νύμφης. Ήταν δέντρα δυνατά και ζούσαν για πολλά χρόνια, ενώ οι θνητοί απαγορευόταν να τα αγγίξουν με τσεκούρι.

Η ΔΑΦΝΗ

Η νύμφη **Δάφνη** ήταν κόρη του ποταμού Λάδωνα ή κατ' άλλους του Πηνειού και της Γαίας (Γης). Την ερωτεύτηκε σφοδρά ο θεός Απόλλων που άρχισε να την κυνηγάει ασταμάτητα. Εξαντλημένη η Δάφνη, παρακάλεσε τη μητέρα της, τη Γαία, να τη βοηθήσει, και έτσι μεταμορφώθηκε σε δέντρο, όταν ο Απόλλων προσπάθησε να την αγκαλιάσει. Ο Απόλλων, τότε, για να παρηγορηθεί έκοψε ένα κλαδί από το δένδρο. Από τότε η Δάφνη είναι το ιερό φυτό του θεού Απόλλωνα..

Η ΔΡΥΟΠΗ

Στην ελληνική μυθολογία η **Δρυόπη** ήταν κόρη του βασιλιά Δρύοπα, που φύλαγε τα κοπάδια του πατέρα της κοντά στο όρος Οίτη. Οι Αμαδρυάδες την προσέλκυσαν στις συντροφίες τους και της δίδαξαν τους χορούς και τα τραγούδια που άρεσαν στους θεούς. Σε αυτό το περιβάλλον την είδε ο θεός Απόλλων και την ερωτεύθηκε. Για να την πλησιάσει, μεταμορφώθηκε σε χελώνα.

Οι κόρες διασκέδασαν με το ζώο και τελικώς η Δρυόπη το μετέφερε στο ανάκτορο του Δρύοπα. Σε κατάλληλη ευκαιρία ο Απόλλων μεταμορφώθηκε από χελώνα σε φίδι και ενώθηκε με τη Δρυόπη, η οποία κατατρομαγμένη δεν είπε λέξη στους γονείς της. Παντρεύτηκε όσο πιο γρήγορα γινόταν τον Αδραίμονα, γιο του Οξύλου. Από τον γάμο αυτό γεννήθηκε ο Άμφισσος, που ίδρυσε την ομώνυμη

πόλη.

Μια μέρα πολλά χρόνια μετά, όταν η Δρυόπη πήγε να θυσιάσει στις Αμαδρυάδες κοντά σε ένα ναό του Απόλλωνα που είχε ιδρύσει ο γιος της, εκείνες από εξαιρετική εύνοια και φιλία τη σήκωσαν στα πέπλα τους και την πήραν για πάντα μαζί τους. Εκεί όπου έγινε αυτό υψώθηκε μία τεράστια **βελανιδιά** και μια πηγή ξεπήδησε από το έδαφος.

Επιστρέφοντας στην εξιστόρηση του μύθου, όταν οι υπηρέτες του Ερυσίχθονα έχοντας διαπιστώσει την αλόγιστη καταστροφή των δέντρων εξαιτίας της πλεονεξίας του, προσπάθησαν να τον μεταπείσουν για την άσκοπη κοπή τόσων

δέντρων. Κυρίως όμως του εξέφρασαν τον φόβο τους για το ενδεχόμενο να ξεσπούσε επάνω τους η οργή της θεάς Δήμητρας.

Ο ασεβής Ερυσίχθονας δεν σταμάτησε το καταστρεπτικό του έργο ούτε μπροστά στο ιερό αυτό δέντρο. Με την πρώτη όμως τσεκουριά που του έδωσε παρουσιάστηκε ενώπιόν του η ιέρεια της Δήμητρας Νικίπη, που δεν ήταν παρά η ίδια η θεά μεταμορφωμένη. Η ιέρεια προσπάθησε να σταματήσει το

Η Ιέρεια Νικίπη

κόψιμο των δέντρων, αλλά ο Ερυσίχθονας την απείλησε με την αξίνα του. Άρπαξε ένα τσεκούρι και είπε: «Δεν με ενδιαφέρει αν το δέντρο αυτό το αγαπά η Θεά. Ακόμα και η ίδια να ήταν, θα την έριχναν κάτω αν στεκόταν στον δρόμο μου». Κάποιον δε που προσπάθησε να τον σταματήσει, τον σκότωσε φωνάζοντας : «Ορίστε η ανταμοιβή σου για τον οίκτο σου».

Στα επόμενα χτυπήματα του τσεκουριού η βελανιδιά, δέντρο πελώριο με κορμό χοντρό, αναστέναξε κι από την πληγή έτρεξε αίμα, και η νύμφη που ζούσε μέσα του, πεθαίνοντας μαζί του, προέβλεψε την τιμωρία του ιερόσυλου Ερυσίχθονα. Η θεά τότε πέταξε τη μεταμφίεση της ιέρειας και εμφανίστηκε με όλη της τη θεϊκή μεγαλοπρέπεια.

Η ΑΡΑΧΝΗ

Η Αράχνη που ζούσε στις βελανιδιές μετά την τιμωρία της από την θεά Αθηνά, τρόμαξε καθώς θυμήθηκε το δικό της πάθημα.

Κάποτε ήταν όμορφη, νέα και ξακουστή υφάντρα και ζούσε στην Ιωνία. Η φήμη της Αράχνης όσο περνούσε ο καιρός μεγάλωνε όλο και πιο πολύ. Σιγά σιγά, η δόξα της πήρε τα μυαλά και άρχισε να καυχείται για την τέχνη της, φθάνοντας στο σημείο να ισχυριστεί ότι ούτε ακόμα και η θεά Αθηνά δεν μπορούσε να υφάνει τόσο λεπτά και δύσκολα σχέδια έτσι όπως τα υφαίνουν τα δικά της χέρια! Η Αθηνά όταν το έμαθε ενοχλήθηκε και εμφανίστηκε μια μέρα μπροστά στην Αράχνη, παίρνοντας τη μορφή μιας γριάς. Αρχικά κολάκεψε την Αράχνη για την ικανότητά της να υφαίνει όμορφα σχέδια και την προκάλεσε να δοκιμάσουν επιτόπου ποια από τις δύο θα ύφαινε καλύτερα. Η Αράχνη δέχτηκε με χαρά την πρόκληση της γριάς χωρίς να γνωρίζει φυσικά ότι είναι η θεά Αθηνά.

Η Αράχνη κάθισε στον αργαλειό της και άρχισε να υφαίνει τους θεούς του Ολύμπου με όλα τους τα ελαττώματα, σα να ήθελε να τους ειρωνευτεί. Η Αθηνά εξοργίστηκε πολύ από την ασέβειά της Αράχνης και πήρε αμέσως την πραγματική της

μορφή αποκαλώντας την Αράχνη αχάριστη και εγωίστρια που δεν έδωσε σημασία στην προειδοποίησή της.

Την τιμώρησε για την αχαριστία της αυτή και το χλευασμό προς τους θεούς του Ολύμπου. Αμέσως άγγιξε την Αράχνη, και αυτή από όμορφη κοπέλα που ήταν, μεταμορφώθηκε στο σιχαμερό έντομο που όλοι γνωρίζουμε. Ένα έντομο που δεν κάνει τίποτα άλλο από το να υφαίνει όλη τη μέρα. Υφαίνει με υπομονή και τέχνη τον ιστό της, αλλά πότε ο άνεμος, πότε τα ζώα και πότε οι άνθρωποι της τον καταστρέφουν.

Κι αρχίζει πάλι και πάλι να υφαίνει με την ίδια υπομονή και τέχνη...

Στη συνέχεια του μύθου του Ερυσίχθωνα....

Η θεά Δήμητρα ζήτησε από την Πείνα που κατοικούσε στην Σκυθία μαζί με τον τρόμο και το κρύο, να επισκεφτεί και να κυριεύσει τον Ερυσίχθωνα. Της ζήτησε να μην μπορεί να ανακουφίσει την πείνα του ο Ερυσίχθοντας με τα πλούσια δώρα που η Γη παρέχει στον άνθρωπο. Η πείνα υπάκουσε τις εντολές της Δήμητρας, και το βράδυ που ο Ερυσίχθοντας κοιμόταν τον επισκέφτηκε. Μετά από αυτό, η πείνα έφυγε από την γη της αφθονίας την Θεσσαλία, και επέστρεψε στο σπίτι της. Ο ιερόσυλος Ερυσίχθοντας ονειρεύτηκε στον ύπνο του πως πεινούσε, και όταν ξύπνησε η πείνα του είχε γίνει απεριγράπτη.

Ο Ερυσίχθονας κόβει την ιερή βελανιδιά

Από εκείνη την στιγμή ο Ερυσίχθονας άρχισε να τρώει ότι έβρισκε μπροστά του. Αφού έφαγε ότι φαγώσιμο βρισκόταν στο σπίτι του, άρχισε να γυρίζει στους δρόμους και να αρπάζει τις προσφορές από τους βωμούς. Κανείς δεν μπορούσε πλέον να τον βοηθήσει, ούτε οι γονείς του, ούτε ο παππούς του ο Ποσειδώνας, λόγω της ύβρεως απέναντι σε άλλο Θεό. . Ο πατέρας του κατέφυγε στον Ποσειδώνα, ο οποίος όμως ήταν εξίσου ανίκανος να θεραπεύσει τον εγγονό του από το κακό που τον βρήκε.

Στο μεταξύ ο Ερυσίχθονας πούλησε μέχρι και την κόρη του Μήστρα για να αγοράσει τρόφιμα. Αλλά η Μήστρα, που ήταν μάγισσα, επέστρεψε στο σπίτι της και παρακάλεσε και πάλι τον Ποσειδώνα. Ο θεός, μη μπορώντας να βοηθήσει τον Ερυσίχθονα, έδωσε στη Μήστρα την ικανότητα να μεταμορφώνεται σε διάφορα ζώα και να ξεφεύγει από τον πατέρα της.

Ο Ερυσίχθονας πουλά την κόρη του

Μία εκδοχή αναφέρει ότι η Μήστρα, από δική της πρωτοβουλία, εκμεταλλεύθηκε το χάρισμα της μεταμορφώσεως για να πουλιέται ως δούλα συνεχώς και να βοηθά έτσι τον πατέρα της. Αλλά στο τέλος, ο Ερυσίχθονας, μη έχοντας να φάει τίποτα πια, άρχισε να τρώει το ίδιο του το κρέας μέχρι που πέθανε.

Ο ΕΓΚΕΛΑΙΟΣ

Μεγάλη ήταν και η ταραχή του Εγκέλαδου. Ο Εγκέλαδος, γιος του Τάρταρου και της Γης, ήταν ένας από τους Γίγαντες με τα εκατό χέρια (Εκατόγχειρες). Ήταν αρχηγός των τρομερών γιγάντων που κήρυξαν πόλεμο εναντίον των θεών του Ολύμπου. Σαν αρχηγός των Γιγάντων, είχε αντίπαλο τον ίδιο το Δία που τον κεραύνωσε και μετά τον έθαψε *ρίχνοντας πάνω του τη Σικελία*. Η μανία του θαμμένου Εγκέλαδου εκδηλώνεται με ηφαιστειογενείς εκρήξεις. Στην προσπάθεια του να ελευθερωθεί από το βάρος, που τον καταπιέζει, προκαλεί σεισμούς. Αυτό που συνέβαινε στη Γη με τον Ερυσίχθονα ίσως ήταν μια ευκαιρία γι' αυτόν να αποδράσει!

Η δράση των ηφαιστείων και των σεισμών είναι αιτίες κλιματικής αλλαγής και επίδρασης στο φυσικό περιβάλλον του ανθρώπου.

Ο ΑΤΛΑΝΤΑΣ

Συνήθως λέμε ότι «η φύση τιμωρεί». Όμως η φύση δεν έχει συναισθήματα για να θυμώνει και να τιμωρεί. Αυτό που φαίνεται σε μας σαν τιμωρία είναι η αντίδραση που προκαλούν οι ενέργειές μας, όταν διαταράσσουν την ισορροπία των στοιχείων της.

Οι παρεμβάσεις του ανθρώπου, όταν αυτές κατευθύνονται από την πλεονεξία, την αδηφαγία και την απερισκεψία είναι επικίνδυνες, είτε πρόκειται για την καταστροφή ενός δάσους ή ενός αλσουλίου, είτε για την μόλυνση της ατμόσφαιρας, των ποταμών και των θαλασσών.

Ο μύθος του Θεσσαλού Ερυσίχθονα, που διασώζει ο ποιητής Καλλίμαχος

δείχνει πως οι αρχαίοι πρόγονοι είχαν αντιληφθεί ότι ο άνθρωπος απέναντι στην φύση πρέπει να είναι προσεκτικός και ευσεβής, γιατί θα υποστεί αργά ή γρήγορα τις συνέπειες των ενεργειών του. Ο Ερυσίχθων ήταν ένας πλεονέκτης, βέβηλος και ασεβής άνθρωπος.

Ο μύθος συμβολίζει την αδηφαγία, την αλόγιστη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, συμβολίζει τον σύγχρονο άνθρωπο που χωρίς μέτρο καταναλώνει ακόρεστα και πάνω από τις φυσιολογικές του ανάγκες, στερώντας το μέλλον των παιδιών - τις μορφές των οποίων παίρνει η κόρη του- και όλων των ζωντανών της φύσεως και τελικά τρώει τις ίδιες τις σάρκες του και οδηγείται στον αφανισμό.

Από τους υπόλοιπους μύθους πέρνουμε μηνύματα για τα αρνητικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου: την πλεονεξία, την αλαζονία, τον εγωισμό που και αυτά οδηγούν στην καταστροφή της Γης και αυτό έχει επίπτωση στην ίδια του την ύπαρξη μέσω της κλιματικής αλλαγής.

Ο μύθος του Ερυσίχθωνα παραμένει επίκαιρος και αποτελεί ένα διαχρονικό μήνυμα στην ανθρωπότητα. Δυστυχώς οι σύγχρονοι Ερυσίχθονες πολλοί. Τόσο οι καταστροφείς του φυσικού περιβάλλοντος, όσο και οι άνθρωποι που έχουν υπέρ αναπτύξει το «εγώ» , έναντι του «εμείς».

Άνθρωποι που έχουν υιοθετήσει αξίες που είναι ξένες προς την πραγματική «φύση» του. Ατομισμός, υπερκαταναλωτισμός, ανταγωνισμός, οικονομική κυριαρχία και υλισμός. Αξίες που, διαφημίζουν το πρόσκαιρο κέρδος και το ατομικό συμφέρον αδιαφορώντας για τις ανεπανόρθωτες βλάβες που προκαλούν στο περιβάλλον.

ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ

Το Ουράνιο Τόξο είναι ένα εκπληκτικό, μοναδικό φαινόμενο που δεν συμβαίνει πολύ συχνά, αλλά η τελειότητά του και η ωραιότητά του μαγεύει τους ανθρώπους όλων των φυλών και ηλικιών στο πέρασμα του χρόνου. Πολύ μύθοι έχουν γραφτεί για την προέλευσή του και για τις μαγικές του ιδιότητες, πριν έρθουν οι επιστήμονες και ερμηνεύσουν το φαινόμενο.

Θα κλείσουμε το μύθο της αιφορίας μας με την ευχή ο κόσμος μας να είναι γεμάτος δύναμη και χρώμα, να είναι όπως το ουράνιο τόξο: μια πηγή θετικών συναισθημάτων, μια εμπειρία που ευφραίνει την καρδιά συμβολίζοντας την ομορφιά και τη μοναδικότητα της φύσης και των χρωμάτων της. Έτσι όπως βγαίνει μετά τη βροχή, έτσι και οι μέρες που έρχονται για τον κόσμο να είναι μοναδικές και ... παραμυθένιες!!